

הדגשים ורגשות על פי פרשת השבוע

הדגשים ורגשות על פי פרשת השבוע

בס"ד

פרשת לך לך | עלון מס' 50

'סור מרע ועשה טוב'

א: וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ וּמְמֹלַדְתָּהּ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָרְצָךְ:

יש כאן בפסוק שני חלקים שראויים להתבוננות - האחת מדוע כאשר הקב"ה מבקש מאברהם ללכת הוא לא נותן לו הוראה לך לשם.. אל הארץ אשר ארצך... ברור שאם הוא הולך לשם הוא יוצא מכאן... וכי מה העניין לומר לו מהיכן לצאת???

דבר נוסף הרי היה צריך להיות הסדר בדיוק להפך... קודם יוצאים מהבית אחרי זה מהמולדת ולאחר מכן מהארץ.. ומהו סדר הדברים כאן?

בכדי להבין מה הייתה הבקשה האלוקית מאברהם עלינו להבין מה זה העומק של - בית מולדת וארץ... בשורש הדברים האלו, הם קובעים את הזהות של האדם.. את מבנה האישיות שלו... ארץ - זו התרבות... השפה... סגנון חיים... המולדת - זו החברה בה נולדת... המכלול של הארץ מרכיבה פסיפס שלם של אוכלוסיות אבל בחברה שבה האדם נולד יש יותר ירידה לפרטים... התרבות החברתית של הקהילה... סגנון שירה... אוכל... אדם שגדל במושב אז השפה שם היא תרנגולות ולולים... פרות ועגלים... אדם שגדל בקיסריה אז השפה שם - למי יש מטוס פרטי... זה רצון אחר להשגת דברים... ובית - זה המקדש האישי של האדם שבה הוא גדל ועיצב לעצמו את התכונות שהוא ראה בבית... כמו פזרנות או קמצנות... בית מבלגן או מסודר... חינוך נעים או צעקני...

ניקח לדוגמה אדם שנולד בבית חרדי - הארץ - בהגדרה זה השפה החרדית... הסדר יום של אדם חרדי... תפילות... תורה... חסד... המולדת - זו הקהילה הספציפית שבה האדם חי בה אם זה חסידות מסוימת... שם יש ערך ונתינת דגש לדברים מסוימים... לקביעת עיתים ללימוד מסוים... הבית - זה הסגנון הפרטני של החינוך שההורים הביאו מבית אבא אם זה חינוך יקה או חינוך הונגרי... מסורות ומנהגים משפחתיים, כל הדברים האלו מגבשים את האישיות והזהות של האדם...

לפעמים גם הבית - יוצר ראייה וגורם לאדם להיות הפוך מהחינוך שהוא קיבל... אם האדם רואה עוול... הוא מזהה אמת שמדברת אליו במקום אחר... או סתם מרידה במוסכמות...

כאן הקב"ה מבקש מאברהם אבינו בבקשה לפני שאתה שומע לי, והולך לאן שאני מבקש ממך, אני צריך ממך התנתקות מוחלטת מכל הזהות

והאישיות הקודמת שלך... ולכן ההתנתקות תהיה מהקל אל הכבד... קודם מהארץ, אחרי זה מהמולדת, ולבסוף גם מהבית... מהחינוך... מהמהות... מהרגשות... עזוב את הכל... תשתחרר מזה... המטרה כאן היא לא רק להגיע למקום אחר.. והקב"ה גם לא הבטיח שלו שהמקום האחר יהיה יותר טוב או יותר יפה.. הקב"ה מבקש ממנו לפני שאתה הולך למקום אחר אתה חייב להתנתק מכל מה שאתה זוכר לפני כן... לך לך...

וכמו שכתוב בתהילים - סור מרע ועשה טוב - בכדי לזכות לעשה טוב חייבים גם התנתקות מהרע... נכון שהטוב דוחה רע.. אבל אם נשארים מחוברים אליו אז הוא מושך בחזרה.. בכדי לזכות לברכת ד' צריך להיות מנותק מהרע ואז ללכת אל הארץ אשר ארצך...

דבר נוסף שניתן ללמוד מכאן רש"י אומר - לך לך להנאתך ולטובתך - יהיה קשה לרש"י מדוע נכתב 'לך לך', ולא היה מספיק לכתוב לך מארצך וכו'... לכן רש"י מבאר, שהקב"ה אמר לאברהם לך לך - לטובתך תלך... להנאתך תלך... מה הכוונה???

כשאדם יש לו ניסיון וקושי הרי הוא מרכיז ראש ומתהלך שפוף... אני מסכן... אני כרגע בניסיון... אני כרגע בתקופת קושי... הוא חי ועושה טובות לקב"ה.. אני בעצם מתפלל בשבילך... אני עושה כי גזרת עלי.. אני מקיים כי אין לי ברירה.. אבל האמת שבכל ניסיון הקב"ה פונה אל האדם ואומר לו יקירי - לך... אבל לא בשבילי... תדע זה טוב לך.. אתה תהנה מזה.. לא רק בסוף כשתבין... אלא התהליך עצמו תכוון שזה לטובתך... תבין שזה להנאתך... אז תהנה מעצם הדרך...

הרבה פעמים כשיש קושי לאדם הוא חושב אני צריך לעבור את הקושי הזה ואחרי זה יהיה טוב... אני צריך רק לסיים עם התקופה הזו ואז... אך המבט התורני אינו כך... הניסיון.. הקושי.. זו המטרה... זה היעד... לצלוח את התקופה בחיזוק ובהצלחה... לא כמו שחושבים שיש מטרה וזה לסיים כבר את הניסיון.. עצם הניסיון זה המטרה.. וכשמסיימים את המטרה בהצלחה מתקדמים ליעד הבא... לך לך.. עצם ההליכה זאת המטרה.. לטובתך ולהנאתך... איפה זה יסתיים???

אל הארץ אשר ארצך... שם תסתיים המטרה והיעד של ה'לך לך'... כשתסיים את המטרה... ממילא הגעת אל המטרה הבאה... מה יהיה שם?? ואעשך לגוי גדול וכו'... אז תהיה לך עבודה אחרת... אבל כרגע העבודה שלך היא הניסיון הזה...

שבת שלום ומבורך

זהירות בניסיון העושר...

כא: ויאמר מלך סדם אל אברם תן לי הנפש והרכש קח לך: כב: ויאמר אברם אל מלך סדם הרמתי ידי אל ה' קל עליון קנה שמים וארץ: כג: אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך ולא תאמר אני העשרתי את אברם:

לאחר שאברהם חוזר ממלחמת המלכים והוא מצליח לנצח אותם פונה אליו מלך סדם ומציע לו הצעה מדהימה - תן לי הנפש והרכוש קח לך... אברהם אבינו בתגובה נשבע שלא ייקח ממנו אפי' לא שרוך... והסיבה שלא יאמר - אני העשרתי את אברהם...

יש כאן מספר שאלות ותמיהות הדורשות ביאור, ראשית אם אברהם חושש מהטענה שמאן דהו יאמר אני העשרתי את אברהם, מדוע כאשר אצל פרעה נאמר - **ולאברם היטיב בעבורה ויהי לו צאן ופקר וחמרים ועבדים ושפחות ואתנת וגמלים:** לא חשש אברהם שמא פרעה יאמר, אני העשרתי את אברהם???

דבר נוסף לא מובן - אברהם מנצח את המלכים ומשחרר את אנשי סדם ואת רכושם, ואז מגיע מלך סדם ומבקש בבקשה תן לי הנפש - תחזיר לי את הנפשות ואת כל הרכוש קח לך... ואברהם?? לא... הוא חושש שמא מלך סדם יאמר אני העשרתי.. מי הוא בכלל שיעז לומר דבר כזה... הרי הוא בכלל היה מובס אילולא תושייתו של אברהם... להפך אברהם יגיד לכולם בזכותי יש למלך סדם אנשים בממלכה... וכי הוא יעז לומר אני העשרתי... מי אתה שהעשרתי?? זה על גבול החוצפה... והעזות... אתה הרי נכשלת במלחמה... הכל בזכות אברהם...

דבר נוסף נניח ומלך סדם יאמר אני העשרתי את אברהם... נו שוין... אז הוא אמר... וכי מה אכפת לאברהם שמישהו אמר... שיגיד... מה מפריע כאן לאברהם בעצם הטענה... מה יאמרו... זה הפריע לו??

והנראה בזה לומר כי הרי ידוע כי אברהם אבינו היה זה שפרסם את שמו של בורא עולם בעולם... וכמבואר ברש"י - **"אשר עשו בחרן" שהכניסו תחת כנפי השכינה, אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים, ומעלה עליהם הכתוב כאילו עשאו.**

אברהם אבינו היה גדול מחזירי התשובה... הוא היה זה שהשקיע את כול יעדו למען המטרה הזו... הוא חשש שיבוא יום והסדומניק הזה יצא בקול רעש גדול... אתם יודעים - אברהם אבינו כולו אינטרסים... הנה כשביקשתי ממנו את הנפש ושייקח כסף הוא הסכים... אני העשרתי אותו... כל הכסף שיש לו זה מאנשי סדם... אני הרי ביקשתי ממנו את הנפש... והוא הסכים... אומר אברהם... אני נשאר נקי... שרוך אני לא ייקח ממך ואתה

לא תוכל לטעון עלי כלום... כל מה שאני עושה זה לשם שמים... לא יצאתי למלחמה בשביל לקחת את הכסף שלכם... אני יצאתי כי זה יהיה רצון ד'... הוא שמע את הניסוח של מלך סדם תן לי הנפש והרכוש קח לך... מי אתה שתגיד לי הרכוש קח לך... זה כבר אצלי... אם הוא היה מבקש רק תן לי הנפש... יכול להיות שאברהם כן היה נעתר בבקשה קח... אבל הוא הבין את עומק התוכנית הזדונית של מלך סדם, מעצם ההקבלה תן לי וקח לך... אה... יש פה מסחר... מה הסוחר הזה רוצה... מה הוא זומם... הבין אברהם שמטרתו היא לגרום שההשפעה שלו על העולם בגילוי מציאות הבורא תפגע... מיד הוא נשבע... הרימותי ידי... אם אקח...

לעומת פרעה - שם הוא גם הרי לא יעז לפרסם את זה כי כולם הרי יודעים מה קרה לפרעה בגלל שהוא לקח את שרה... אבל גם בעצם אין לו טענה אני העשרתי... וכי מה קרה עם מישהו קיבל ממך כסף... ונניח שהעשרת... אין חיסרון בעצם נטילת הממון... יש חיסרון בהחלפה של נפש תמורת ממון...

באחד הכפרים ברומניה - ניגש אחד מגברתי העיירה לרב, וביקש ממנו כשרות על החנות שלו... הרב שהכיר את מעלליו סירב לתת לו כשרות... הרים הגברתן את קולו על הרב - 'אם הרב לא ייתן לי תעודת כשרות אפרסם סיפורים נוראיים על בתו של הרב...' הרב לא יוכל להוציא את פניו מן הבית... חייך הרב בפה מלא... שאל הגברתן - מדוע הרב מחייך?? ענה הרב - משום שאין לי בת... אמר הגברתן 'אין בעיה... אני יפרסם...' אח"כ שהרב ירוץ להכחיש...

ניסיון העושר הוא ניסיון עצום... אבל האדם שענינו בראשו, חייב להבין מה התוצאות וההשלכות של המעשה הזה... אם בסופו של דבר מישהו יוכל להציג אותו כתאב ממון... ועי"ז הוא לא יוכל להשפיע כי מתברר שכולו נגוע... זה לא שווה אפי' לא שרוך נעל...

ואולי יש כאן נקודת רגישות נוספת, הרי בעצם אם את רכוש אנשי סדם אברהם היה משאיר אצלו, הרי הם היו נשארים ללא ממון... והיה יוצא כמין קול - אתם יודעים אברהם עשיר, אבל אנחנו עניים - בגללו... כי הוא השאיר לעצמו את הממון - שלנו... ברגע שמלך סדם עשה את החלוקה בין הנפש לבין הממון הרי אברהם אילו היה לוקח את הממון היה נקרא כאדם עשיר... אבל כל אנשי סדם היו מביטים עליו, הנה הרכוש שלנו... הכל אצלו... אנחנו עניים בגללו... אומר אברהם... ממש לא... לא תאמר - שלא ידברו אצלכם - אברהם עשיר על חשבוננו...

זה נקרא רגישות לזולת... רגישות לרגשות הזולת... למרות שהצלתי להם את החיים, אבל אני לא ישאיר אותם חסרי כל... ושירגישו כביכול אני חי טוב על חשבונם...

